

[RomeinseVondsten.01.001] 9 april 1640 HORNE-HEEL. On trouve dans un manuscrit de la bibliothèque de l'université de Liege, portant le N° 188 et écrit vers le milieu du XVIIeme siècle par le chanoine Henri van den Berch, roi d'armes du pays de Liege, une note curieuse sur des antiquités qui ont existes à Hornes et à Heel, et qui

aujourd'hui sons pour la plupart dans le cabinet de M. Guillon. [...]
[RomeinseVondsten.01.002] 1 januari 1698 Thesavrvs antiqvitatvm Romanarvm, in quo continentur, lectissimi quique scriptores, qui superiori aut nostro seculo Romanae reipublicae rationem, Zie <http://www.delpher.nl/nl/boeken1/gview?query=stablesianorum&coll=boeken1&identificer=q0NkAAAAcAAJ>

[RomeinseVondsten.01.003] 1 januari 1715 Les trésors de monnaies romaines 633. A Velp, près d'Arensheim, non loin d'Arnhem (Gueldre), vers 1715, trésor composé d'une chaîne et de bracelets en or, de médaillons en or, ornés de cercles, et de monnaies, aussi en or, frappés sous les fils de Constantin, sous Honorius, Galla Placidia, Gratien, Valentinien, Valens, Arcadius, Jean et autres empereurs et impératrices de cette époque. (Revue num. 1883, p. 81 et suiv.).

[RomeinseVondsten.01.004] 9 januari 1753 By Douay zyn deezer dagen omtrent 4000 stuks oude Kopere Munten, waar onder verscheyde van Aur. Valerianus, Gallius Claudius Gothicus, C. Aur. Diocletianus en Maximilianus, als ook eenige van Constantyn de Groot, onder de Aarde gevonden.

[RomeinseVondsten.01.005] 1 januari 1787 C. IANVARIVS] Men vindt den naam C IANVARIVS te Rome op een oud Gedenkteken in de *Vinea Peretti*. Bij Muratorius pag. MCCLXXVIII. 9. C N. IANVARIVS: Op een Steen, in het Dorp Rummel in de Meijerije van 's Hertogenbosch opgedolven, C. IANVARIVS. Zie Gisb. Cuperus in *Confecr. Homeri* pag. 271, en in *Monument. Antiq.* pag. 218. [Vertaaling en korte uitlegging ... p. 69]

[RomeinseVondsten.01.006] 1 januari 1789 De levens van doorluchtige Grieken en Romeinen, onderling vergeleeken door PLUTARCHUS HET LEVEN VAN ALEXANDER [en van Caesar] <http://www.delpher.nl/nl/boeken/view?identificer=dpo%3A9388%3Ampg21%3A0011&query=plutarchus+theophilus+alexander&coll=boeken> p. 83 of 135 e.v. Dezen last gegeven hebbende om aan PARMENIO over te brengen, zettede hy den Helm op het hoofd; als hebbende zyne andere wapenen reeds aangetrokken in de Tent, bestaande (1/†) in eenen sluitrok van Siciliaansch maakzel omgeeven van eenen Gordel, en daar over een gedubbeld linnen Wapenkleed, uit den buit behaald in den Slag by Issus. Zyn Helm was van yzer, gemaakt van THEOPHILUS (m/\$), die denzelven zo fraai bewerkt had, dat hy glinsterde, als of het zuiver Zilver ware geweest. Aan dezen Helm was vastgemaakt een Ringkraag, insgelyks van yzer, doch hier en daar met Gesteenten bezet. Zyn Zwaard was van eene weergalooze getemperdheid en byzonder ligt. Het was aan hem geschonken door den Koning der Citieërs (n/**) Hy droeg dit, om om dat hy doorgaans in gevechten gewoon was een Zwaard te gebruiken. De Draagband, waar aan dit Zwaard hing, was prachtiger van werk, dan zyn overig Wapentuig, zynde het werk van HELICON den Ouden, en eene vereeringe van de Burgerschap der Rhodiërs, waarvan ALEXANDER hem ten geschenke ontvangen had. Ook hier van was hy steeds gewoon zich in Veldslagen te bedienen. Voorts gebruikte hy, zo lang hy nog bezig was met het rangschikken van de Phalanx, of het een of ander te verbeteren, of bevelen te geeven, of de Gelederen ter bezichtiging door te ryden, een ander Paard, om dat hy den Bucephalus, die reeds jaarig begon te worden, wilde spaaren. Dan zo dra was men niet gereed om aan het werk te gaan, of dit Paard wierd gehaald; het welk zo ras niet door hem was beklommen, of hy gaf het teken tot den aanval.

[RomeinseVondsten.01.006] (†) Buitengewoon is hier de naauwkeurigheid van onzen Schrijver, daar hij niet alleen de wapenen, welke ALEXANDER op dezen dag aanhad, stuk voor stuk beschrijft, maar er ook de Werkmeesters zorgvuldig van opgeeft. Deze merkwaardige slag, namelijk, deed de Persische Monarchij te gronde gaan. Voorts heeft DACIER zeer wel opgemerkt: >> dat PLUTARCHUS ook hier de manier van HOMERUS is gevolgd. (\$) Van deze Kunstenaar, zoo min als van HELICON, die vervolgens genoemd wordt, is ons elders melding voorgekomen (**)
Inwoners van Citium, eene stad op het Eiland Cyprus.

[RomeinseVondsten.01.007] [p. 163 e.v.] Hoe toch, zeide hy, zal iemand in eigenen persoon de moeite neemen om zyn Paard te bezorgen, of zyne Lans, of Helm te polysten, die afkeerig is om aan zyn eigen lief Lichaam zyne handen te slaan?" – "Weet Gylieden niet, zeide hy, dat de hoofdzaak om te overwinnen daarin voor Uwlieden bestaat, dat Gy niet dat zelfde doet, dat zy doen, die door U overwonnen worden?" Voorts beyverde hy zich, om deze reden, noch zo veel te meer in allerlei werkzaamheden, zo van Krygstochten, als de Jacht, waaromtrent hy geenerlei vermoeienissen of gevaaren ontzag. Hier van daan was het ook, dat zeker Spartaansch Afgevaardigde, die er by tegenwoordig was, toen hy eenen grooten Leeuw ter nederverde, hem toeriep: "Waarlyk, ALEXANDER, Gy hebt met dien Leeuw zeer dapper gevochten om het Koningschap!" Van deze Jacht heeft CRATERUS eene toewydinge gemaakt in den Tempel te Delphi, bestaande in kopere Afbeeldingen van den Leeuw, van de Honden, van den Koning, die vecht met den Leeuw, en van hem zelve, die ter hulpe

70 toe komt schieten. Een gedeelte daar van is gemaakt door LYSIPPUS (k), een ander
 deel door LEOCHARES. (k) Van dit Geschenk van CRATERUS, in den Tempel te Delphi gewyd, vindt
 men onder de werken van LYSIPPUS gewag by PLINIUS H. N. XXXIV, 7. Van LEOCHARES spreekt
 dezelfde PLINIUS, L. XXXIV, 8. en XXXVI, 5. Zie [http://www.delpher.nl/nl/boeken/view?](http://www.delpher.nl/nl/boeken/view?objectsearch=lysippus&coll=boeken&identifieer=dpo%3A9388%3Ampeg21%3A0005&query=plutarchus+theophilus+alexander&pres%5Bmaxperpage%5D=36&pres%5Bpage%5D=1&pres%5Bnbuffer%5D=bottom)

75 [objectsearch=lysippus&coll=boeken&identifieer=dpo%3A9388%3Ampeg21%3A0005&query=plutarchus+theophilus+alexander&pres%5Bmaxperpage%5D=36&pres%5Bpage%5D=1&pres%5Bnbuffer%5D=bottom](http://www.delpher.nl/nl/boeken/view?objectsearch=lysippus&coll=boeken&identifieer=dpo%3A9388%3Ampeg21%3A0005&query=plutarchus+theophilus+alexander&pres%5Bmaxperpage%5D=36&pres%5Bpage%5D=1&pres%5Bnbuffer%5D=bottom)
 [RomeinseVondsten.01.008] 1 januari 1809 Plutarch's Lives, tr. by J. and W.
 Langhorne As soon as he had returned Parmenio this answer, he put on his helmet;
 for in other points he had come ready-armed out of his tent. He had a short coat of
 the Sicilian fashion girt close about him, and over that a breast-plate of linen
 80 strongly quilted, which was found among the spoils at the battle of Issus. His
 helmet, the workmanship of Theophilus, was of iron, but so well polished that it
 shone like the brightest silver. To this was fitted a gorget of the same metal, set
 with precious stones. His sword, the weapon which he generally used in battle, was a
 present from the king of the Citeans, and could not be excelled for lightness or for
 85 temper. But the belt, which he wore in all his engagements, was more superb than the
 rest of his armour. It was given him by the Rhodians, as a mark of their respect,
 and old Helicon 99 had exerted all his art upon it. In drawing up his army and giving
 orders, as well as in exercising and reviewing it, he spared Bucephalus on account
 of his age, and rode another horse; but he constantly charged upon him; and he had
 90 no sooner mounted him, than the signal was always given.

[RomeinseVondsten.01.009] 99 In this description of Alexander's armour, and the mention of
 the workmen by whom it had been made, as well as in the principle of his preceding reply to
 Parmenio, and the eagle introduced below, Dacier traces the imitator of Homer. Helicon and his
 father Acesus were eminent in the art of embroidery, as we learn from Athenaeus, xi. 9., who
 95 preserves an inscription to that purport copies from the temple of Apollo at Delphi.

[RomeinseVondsten.01.010] After this, he constantly took the exercise of war or
 hunting, and exposed himself to danger and fatigue with less precaution than ever:
 so that a Lacedaemonian ambassador, who attended him one day when he killed a fierce
 lion, said: "Alexander, you have disputed the prize of royalty gloriously with the
 100 lion." Craterus got this hunting-piece represented in bronze, and consecrated it in
 the temple at Delphi. There were the lion, the dogs, the king fighting with the
 lion, and Craterus advancing to the king's assistance. Some of these statues were
 the workmanship of Lysippus, and others of Leochares.

105 [RomeinseVondsten.01.011] 1 januari 1807 "Ringkraag" Volgens een beschrijving uit
 1840 is in Meijel in 1807 een soort ringkraag gevonden: Ik heb het berigt dat een
 landbouwer te Deurne Liessel in het bezit zoude zijn van een romeinsch zwaard en een
 gouden schild welk in den peel zoude zijn uitgegraven zeer betwijfeld, wjl ik er
 nooit iets van vernomen had. ook is mij bij onderzoek gebleken dat er niemand iets
 110 van weet, waarschijnlijk heeft men dit verward met hetgeen in de naburige gemeente
 Meyel heeft plaats gehad. ~~In het jaar 1807~~ men heeft ~~men~~ aldaar een goud schild
 gevonden. voor eenige jaren te Meyel zijnde heb ik mij naar het huis van den
 toenmaligen burgemeester Goossens begeven om deze merkwaardigheid te zien. hij
 vertoonde mij een schild welk in den peel in het jaar 1807 omtrent vijf voeten onder
 115 ~~het onder~~ de oppervlakte van den grond ~~in den peel~~ bij gelegenheid eener turfgraving
 gevonden was, hetzelve was vangoud of althans zwaar verguld ~~gedreven werk~~, op
 hetzelve waren hyroglyphen en andere figuren van leeuwen, tijgers &c gedreven, en
 had de vorm van een halve maan, veel gelekende naar een ringkraag Deze
 beschrijving duidt op een phalera, en heeft een verbluffende overeenkomst met The
 phalara from Starobêlsk, zoals te zien is op figuur 20 van Iranians and Greeks in
 120 South Russia.

[RomeinseVondsten.01.012] 9 mei 1817 In een oud boekje, dat in 1821 te Venlo bij de
 Weduwe H. Bontamps verscheen onder den titel van *Korte aardrijkskundige schets der*
provincie Limburg voor de jeugd, staat bladz. 35-36 de volgende voetnoot: "Toen op
 125 den 9 Mei des jaars 1817, een inwoner dezer stad (Venlo), tot oprigting van een
 nieuw fabrykgebouw, achter zijn huis (N° 693 in de Vleeschstraat) den grond liet
 opdelfen, stiet men, ter diepte van 7 tot 8 voeten, op eene steenen zerk, die met
 leem omgeven, op eene laag kiezelsteenen lag. Derzelve lengte bedroeg 6 en een
 half, de breedte 4 voeten. De eivormige uitgehouwen diepte, was 6 voeten lang en 3
 130 en een half breed, voorzien van een zeer passend deksel. Dit deksel is eene, uit
 harden kalksteen gehouvene tafel, van 4 duimen dikte, van binnen en op den rand zeer
 glad geslepen. De tufsteen, waaruit de sarcofaag (steenen doodkist) bestaat, is in
 den ganschen omtrek niet te vinden; doch de blauwe kalksteen wordt, uit de omstreken
 van Namen, met schuiten herwaarts aangebracht. De sarcofaag stond in eene rigting
 van het oosten naar het westen. Digt aan de oostzijde, stond nog eene blikke urn,
 135 die, waar zij het breedste was, 11 duimen hoogte en 15 in doorsnede had. Derzelve
 gedaante is zeer eenvoudig, de opening 6 duimen wijd, en wordt door een deksel

140 gesloten. In den sarcofaag vond men eenige stukken wit dun glas, waarschijnlijk van een tranenglas afkomstig, eenige aarde en overblijfsels van verbrande beenderen, onder welke, stukken des schedels en der beenen, goed kenbaar waren. Ook in de urn, was iets naar verbrande beenderen gelijkend; doch in veel kleinere brokjes. De

145 Sarcofaag was zonder opschrift; echter ziet men, rondom de urn, Runenschrift, dat niet diep en onregelmatig in het blik gedrukt, en om deze reden, als ook om de deuken, die in de urn zijn, onleesbaar is. In de nabijheid der grafplaats, vond men nog eenen vuursteen van 12 tot 15 duimen lengte en 6 duimen dikte." Gevraagd wordt, of te Venlo nog iets meer omtrent die vondst bekend is en waar de voorwerpen thans berusten.

[RomeinseVondsten.01.013] 4 juni 1817 - En creusant, entre les anciens et les nouveaux remparts de Tongres, pour établir une chaussée de cette ville a Saint-Trond, on a découvert une grande quantité d'antiquités romaines, des tombeaux, des urnes lacrymatoires, des armes, des cendres de morts, des poignards, la plupart à manche de corne de cerf, et quelques-uns ayant la pointe faite de cette corne; des pieux pénées dont un en bronze, d'un beau dessin, d'une belle fonte et parfaitement conservé; des monnaies de tous genres; de très grosses amphores, avec et sans inscriptions, dont le vernis a résisté au temps et s'est même communiqué à la terre environnante; enfin l'ancienne chaussée romaine faite en cailloux réunis par un ciment qui est encore tellement dur qu'il est impossible de le percer. Ces objets qui sont là au moins depuis 2000 ans, prouvent l'antiquité de la ville de Tongres, bâtie, croit-on, 800 ans avant J.-C. et 100 ans avant la fondation de Rome, par Tongres, qui en fut le premier roi, Jules-César, ayant conquis ce royaume, dont l'existence a duré près de huit siècles, l'unit au Brabant. Ont prétend que Salvius-Braban (a qui, dit-on, le Brabant doit son nom) en fut créé le premier gouverneur.

160 [RomeinseVondsten.01.014] 25 oktober 1817 Tot onzeinnige droefheid overleedt heden morgen, omtrent zeven uren, in den hoogen ouderdom van bijna tachtig jaren, plotselijk, van den slag geroerd, onze beminde Grootmoeder, Weduwe HUB. BONTAMPS, geboren SIB. KORSTEN. Alle, die de stille huislijke deugden en het braaf en edel karakter der Overledene gekend hebben, zullen met ons haar verlies betreuren, waarvan wij ons ook, zonder brieven van rouwbeklag, verzekerd houden. Venlo Namens mijne Zusters en Broeder, den 19 October 1817. C. H. L. BONTAMPS.

[RomeinseVondsten.02.001] 12 oktober 1827 **Opdelving van een Romeinsch gebouw bij Voorburg.** Het is bekend, dat onze naburen zich sedert vele jaren toeleggen op het opsporen van de overblijfselen der oudheid, zoo wel van Romeinschen, als van anderen oorsprong, die voor de oudste geschiedenis van zoo veel gewigt zijn, en die, eerst door de woestheid en onkunde der middel-eeuwen verduisterd, naderhand door de daarop gevolgde vermeerdering van bevolking, zoowel tot opbouw van latere steden, als tot bebouwing des lands, vernietigd zijn geworden. In Duitschland worden vele opdelvingen gedaan op kosten der verschillende regeringen: als van de Oostenrijksche regering te Salzburg, van de Pruissische bij Bonn, van de Neuwiedsche bij het stadje van dien naam; en verschillende maatschappijen: *der Thüringisch-Sächsische Verein, der Sächsische Verein, die Gesellschaft für Schlesische Alterthümer, der Geschichts-Verein Westphalens*, werken tot hetzelfde doel. In Frankrijk zijn de Prefekten belast met het verzamelen van berigten over de oudheden, elk in zijn departement, en de lands of stedelijke regeringen ondersteunen de opdelvingen aan de badstoven van keizer *Julianus* te Parys, aan de *Maison Carrée* te Nîmes, enz. In Engeland zijn het veelal de rijke grondbezitters, die op hunnen eigenen bodem een oudheidkundig onderzoek verrigten, waarvoor sedert eene eeuw de belangstelling gevestigd is door de *Society of Antiquaries* en de *Society of Dilettanti*.

185 [RomeinseVondsten.02.002] De naauw op een gehoopte bevolking van ons land, deszelfs vroege bloei, en gedeeltelijk ook de natuur van den bodem hebben alhier, vooral in Zuid- en Noord-Holland, bijna alle sporen der vroegere bewoners doen verdwijnen. De hofstede *Arentsburg*, bij *Voorburg*, alleen, scheen nog niet geheel vernietigde overblijfselen der Romeinen te bevatten. Derzelver hooge ligging in vergelijking van naburige landerijen, het vinden aldaar van Romeinsche Oudheden (waaronder vooral in den jare 1771, die van eene bronzen hand van een kolossaal beeld, door den heer van *Wijn* met groote belangstelling beschreven, de algemeene aandacht getrokken had) welk vinden nog altijd voortduurde; dit alles toonde aan, dat eene opdelving alhier niet zonder gevolg zoude wezen. Z. M. heeft dus goedgunstig toegestaan, deze hofstede, die sedert lange jaren in vaste handen geweest was, en in den jare 1826 openbaar ter koop geveild werd, voor het rijk aan te koopen, met oogmerk om derzelver bodem te doen onderzoeken, en met het bestuur van dit onderzoek den ondergeteekende te belasten. De opdelvingen hebben in dit loopende jaar, sedert de maand Junij tot nu toe, meestal met een aanzienlijk aantal arbeiders, plaats gehad; en derzelver uitslag is, zoowel voor de oudere geschiedenis des lands, als voor de oudheidkunde in het algemeen, reeds aanvankelijk zeer belangwekkend en leerzaam. Er zijn grondslagen van een uitgestrekt Romeinsch gebouw te gekomen, waarvan de meeste allerduidelijkst hebben

205 kunnen nagespoord worden, en terwijl eenige weinige reeds te voren uit den grond
 uitgehaald waren, en slechts aan flaauwe kenteekenen van den bodem herkenbaar zijn,
 leveren andere plekken weder nog het bestaande muurwerk, op, ter hoogte van meer of
 min ééne Nederlandsche el. Men weet, dat de grond van Arentsburg en naaste omstreken
 210 ten allen tijde den naam van *den Burg* (oudtijds *het land ten Hoogen Burg*) behouden
 had, en dat zich over dit land een gemeente-voetpad van Voorburg naar Rijswijk, en
 dus O. en W., uitstreckte. Het voornaamste opgedolven gedeelte van het gebouw ligt
 vlak langs dit gewezen voetpad of *Burgpad*, en wel, aan de Noordzijde de lagere,
 meest op wit zand liggende grondslagen, en, aan de Zuidzijde, de hooger liggende,
 215 welke grootendeels rusten op kleigrond, aangehoogd met houtskool, asch, heele of fijn
 gestooten pannen en potwerk, en zelfs oester- en mossel-schelpen en dierenbeenderen.
 [RomeinseVondsten.02.003] Aan deze Zuidzijde is het, dat men de vermelde
 overblijfselen wan eigenlijke muren vindt, in een paar vertrekken, die op eenigen
 afstand van elkander zijn, en die, merkkelijk dieper liggende dan de overige, kelders
 220 kunnen geweest zijn. Het is merkwaardig, dat beide deze kelders met eenen put
 voorzien zijn: de Oostelijkste heeft dien binnen in zijne muren, en deze put is in
 het vierkant gebouwd; bij den anderen kelder is de put, die ovaal gebouwd is, en op
 paalwerk rust, slechts weinige schreden verwijderd. Dit aanzienlijkste gedeelte der
 opgraving beslaat omtrent 80 ellen N. en Z., en 60 ellen O. en W. Verder heeft men,
 225 bij gedeeltelijke onderzoekingen van den grond, ruim 55 ellen meer Noordwaarts op,
 nog een uitgestrekt stuk vloer, en nog ruim 70 ellen verder, dus meer dan 125 ellen
 van het eerstgenoemd, den grondslag van eenen langen muur gevonden, O. en W.
 loopende, en de geheele breedte van Arentsburg, (dat is omtrent 80 ellen) beslaande.
 Tot nog toe schijnt het, dat deze muur tot ringmuur van al het bovengenoemde diende,
 230 indien dezelve, niet tot een ander gebouw behoort. Dit is het eerste, welk de
 wandelaars van 's Gravenhage komende ontwaren. Een weinig meer naar het Zuiden
 (omtrent 20 ellen) en wel bij het Oosteinde van den onderstelden ringmuur, moet een
 kleiner gebouw gestaan hebben, welligt met denzelven verbonden, waarvan vele brokken
 van kolommen in witten kalkachtigen steen bijeen gevonden zijn, doch waarvan de
 235 grondslagen, zoo ver men ten minste tot nog toe gegraven heeft, bijna geheel
 vernietigd waren.
 [RomeinseVondsten.02.004] De bouwmaterialen, in het algemeen, zijn, zoo wel
 natuurlijke, meest Duitsche steen, als de bekende Romeinsche tigchels en pannen,
 alsmede lei voor de daken. Onder de pannen en andere gebakken steenen heeft men er
 vele met de merken van het XXXen sommige met die van het XVI. en X. Legioen; ook vele
 240 met het opschrift EX. GER. INF. (*Leger van Neder-Duitschland*) enz. Dat de kalkmuren
 gekleurd en sommige met wel geteekend bloemwerk versierd waren, getuigen een groot
 aantal gevondene brokken. De overblijfselen van vloeren zijn van kalk met klein
 gestooten pannen. Mozaïke vloeren, waarvan in oudere berigten melding bestaat, zijn
 hier nog niet te voorschijn gekomen. De muren, in het thans opgegravene gedeelte,
 245 meestal tot op de grondslagen afgebroken zijnde, heeft men ook nog geene groote
 voorwerpen van kunst of van huisraad gevonden. Desniettegenstaande zijn er tallooze
 stukken van het fijne Romeinsche aardewerk, bekend onder den naam van *terra*
sigillata, of, bij anderen, van *terra samia*, voor den dag gekomen, waaruit een
 dertig- of veertigtal met figuren, genoegzaam geheel heeft kunnen zamengesteld
 250 worden, en vele andere zoo ver, dat men het grootste gedeelte der teekening kan zien.
 Deze allen maken eene fraaije en leerzame reeks uit van kunstwerken valn het tijdvak
 der Romeinsche keizeren, in eene soort van vaatwerk, waarvan bijna nooit
 ongeschondene voorwerpen te vinden zijn. Eene andere reeks van 130 a 140 van deze, is
 255 gemerkt met namen der pottebakkers.
 [RomeinseVondsten.02.005] De brokken van ander pot werk zijn mede in zoo groot
 aantal, dat men, bij gissing, ver over de 2000 bodems van dezelve telt. Onder deze
 zijn een aantal fragmenten van de groote olie- en wijnkruiken, die van onder in eene
 punt eindigen, denkkelijk de amphorae, of veelligt de dolia der Romeinen, welke
 260 insgelijks, of met heb ingedrukte merk der fabriek, of met het ingekraste merk van
 hun gewigt voorzien zijn. Zeer veel gebroken glas komt ook te voorschijn, welke, aan
 de ooren, enz., te oordeelen, tot middelmatig groote flesschen behoord moet hebben.
 De voorwerpen van huisraad en sieraad bestaan in brons, waaronder een klein liggend
 jagthondje uitmunt, en eenige kleedergespen, drie vingerringen, eenige schrijf-*styli*,
 koperen en ijzeren sleutels; alsmede een ijzer drievoetje waarbij eene soort van dito
 265 komfoor, een bronzen bekertje, en een slijpsteen schijnen te behooren; welke
 voorwerpen, alle vier in denzelfden waterput, in den eenen der kelders gevonden zijn.
 Doch wapentuig is er nog niet ontdekt. Van inscriptien bezit men nog niets dan
 fragmenten, gevonden onder de stukken van kolommen, bij den onderstelden ringmuur.
 Een andere brok steen draagt twee letters uitde middeleeuwen meest gelijkende naar
 270 Gothische. Terwijl de Nestor der Hollandsche geleerden penningen van *Constantinus*, en
 zelfs van *Valentinianus* vermeld heeft, als op Arentsburg gevonden, zijn er, bij de
 tegenwoordige opzettelijke opdelving, nog geene latere, dan van *Maximinus Pius*

aangetroffen. Van deze zijn er verscheiden zilveren bijeen gevonden, met die van deszelfs naast voorgangers *Septimius Severus*, *Caracalla*, *Alexander Severus* en *Julia Mamaea*, alle in den kelder met den put. Nog eene andere plek heeft eene dergelijke vondst opgeleverd; doch over het algemeen is het grootste gedeelte derzelve in brons van de eerste en tweede grootte, van de eerste keizers, en verspreid gevonden. Doch ook van veel lateren tijd zijn een paar stuks in zilver te voorschijn gekomen, de een van Jan I, Graaf van Holland, de ander van *Maximiliaan* en *Filips* van Oostenrijk, en dus van de XIII. en XV. eeuwen.

[RomeinseVondsten.02.006] Zoo ver zich het gevondene gebouw thans laat beoordeelen, gelijk hetzelve het meest naar de Romeinsche *villae*, of lustplaatsen in Engeland, waarvan verscheidene opgedolven en in plaat uitgegeven, doch bij vele oudheidkundigen, op het vaste land niet bekend [zijn]. Gelijkenis met de Romeinsche legerplaats bij Neuwied, onlangs door de Heeren *Dorow* en *Hundeshagen* op nieuw uitgegeven, is nog weinig bespeurd, ten zij veelligt de twee middelste nog onvolledig bekende gebouwen van die legerplaats daartoe in aanmerking zouden komen. Zeker is het althans, dat de Romeinsche sterkte aan den mond des Rijns, het huis te *Britten*, thans door de zee verzwolgen, geenszins overeenkwam met het gesticht bij *Voorburg*, en veel kleiner was dan dit. Immers maakt het thans ontdekte, en zelfs de geheele grond van *Arentsburg* slechts een gedeelte uit van het Romeinsche gebouw, vermits de grondslagen ontwijfelbaar onder de aangrenzende eigendommen voortloopen. Doch jammer is het, dat eene in den jare 1771 geschotene sloot langs het voetpad, en dus dwars door *Arentsburg*, en dwars door het oude gebouw heen loopt, en derhalve een gedeelte der grondslagen vernielende, juist het verband van de hoogere met de lager liggende gedeelten heeft afgebroken, welk nu zeer moeilijk in teekening te herstellen is, doch welligt, in geval van voortzetting der opdelving, duidelijker zal worden. Tot de beschrijving en uitgave met platen van deze belangrijke oudheidkundige ontdekking op Lands kosten, heeft Z. M. goedgunstig vrijheid gelieven te verleen. C. J. C. REUVENS.

[RomeinseVondsten.02.007] Men zal trachten de opdelving nog eenige dagen, zoo lang het jaargetijde zulks toelaat, bloot en zichtbaar te houden. Liefhebbers van oudheden, die verlangen dezelve inmiddels te bezigtigen, kunnen zich, tot nadere aankondiging toe, te dien einde, met opgaaf van naam en qualiteit, aanmelden op de hofstede zelve alle dagen van 12 tot 1½ ure.

[RomeinseVondsten.01.008] 1 januari 1828 NEERHAREN. On a trouvé à Neerharen en 1828, lors de la construction du canal de Maestricht à Bois-le-Duc une belle cruche romaine en argent. Ce vase, qui gisait près du point actuel, à trois mètres sous le sol, à une hauteur de 0,322 et est orne de ciselures et de cercles au col et au pied. Le fond du vase également ciselé portait une inscription. Ce bel objet fait, depuis 1831, partie du musée de Leyde (1). (1) C. Leemans, Romeinsche oudheden te Maastricht, p. 69.

[RomeinseVondsten.02.009] 18 juni 1830 - Deux journaliers de Baarlo, Limbourg, occupés à retirer de la terre glaise, ont trouvé, en creusant, une vase de terre rempli de médailles antiques d'or et d'argent, de la valeur de 300 fl.; elles sont toutes de la dimension d'une pièce de 25 cents.

[RomeinseVondsten.02.010] 19/22 juni 1830 A MM. les rédacteurs de l'Éclairer politique. Baerlo, le 19 juin 1830. Messieurs, Dans votre numéro d'hier, vous avez rendu compte à trouvaille qu'on a faite ici, il y a quelques jours, en creusant de la terre glaise. - Il est vrai, messieurs, qu'on y a trouvé une urne remplie de différentes pièces tant e qu'en argent, mais d'une plus grande valeur que ce 300 florins mentionnée dans voire journal. Je sais que le propriétaire, Mathieu Holtackers, en a vendu les premiers jours, à une seule personne pour 1600 fl., et depuis, à d'autres, pour 3000 fl. - Il paraît que l'urne ne se vuide [vide?] jamais, puisqu'il en vend encore tous les jours, et on paye même 4 fl. pour une pièce en argent et 20 fl. pour une pièce en or de la grandeur d'un Napoléon. La plupart des pièces qui composent cette collection sont différentes entre-elles et datent du temps de Néron Vespasien, de Trajan, de Faustina Augusta, de Diva Augusta, d'Antonine et d'autres empereurs romains. Un abonné.

[RomeinseVondsten.02.011] 1 september 1830 BAERLO. En 1830, au mois de septembre, un certain *Holtackers*, dit *den Bisschop*, a trouvé dans la commune de Baerlo en face de l'église, du côté de *Blerick* (l'ancien *Blariacum*), une urne, renfermant plusieurs centaines de pièces romaines de différents consulats en or et en argent, collection qui a été dispersée dans les environs, mais dont la plus grande partie a été achetée par M. Louis Wolters, banquier à Venlo.

[RomeinseVondsten.02.012] 1 januari 1833 Bl. 17. Te Leende ontdekte een smid, in 1833, bij gelegenheid van veengraven, op eenediepte van nagenoeg twaalf Rhijnlandsche voeten, drie Romeinsche penningen van geel koper, van de eerste grootte, voortreffelijk behouden, prijkende met de borstbeelden en namen van AUGUSTUS CLAUDIUS en NERO. Bl. 17. Magusamus of Macusanus. De Dommel stroomt hier

voorbij.

- [RomeinseVondsten.02.013] 1 januari 1834 45. *Cornalijn*. MERCURIUS, of een GENIUS, die in den linkerarm een horen des overvloeds draagt. Afkomst Cuyk aan de Maas; in het jaar 1834 gevonden; verzameling als n°. 6. [=J.J. Nahuis te Utrecht] [verder
345 veel stenen uit de verzameling van Guyot te Nijmegen]
- [RomeinseVondsten.02.014] 1 januari 1835 MONTFORT. On a trouvé à plusieurs reprises dans ce village des armes en pierre et en bronze. Un exemplaire de ces objets se trouve au musée de Bois-le-Duc. C'est une hache en quartz, trouvée en 1835, dans une
350 tourbière, de 8 à 10 pieds sous le sol. (1) M. Guillon, notaire à Ruremonde a donné au musée royal de Bruxelles quatre haches ou coins en pierre, dont trois en silex et une en basalte, trouvée en 1836 et 1837 dans les tourbières de la commune de Montfort. (2)
- [RomeinseVondsten.02.015] 1 januari 1835 Vigilum romanorum latercula duo coelimon-
355 Zie <http://www.delpher.nl/nl/boeken1/gview?query=muttienus&coll=boeken1&identifiser=IvFOAAAACAAJ> OLAUS KELLERMAN, DANUS 269.* C NASENNIO ♥ C F ♥ MARCELLO SENIORI PRAEF COH I APAMENAR TRIS COH I ITALICAE CIVIVM ROMANORVM VOLVN TARIORVM PRAEF ALAE PHRYGVM PRAEF FABRVM AEDILI QVAESTORI DVVMVI RO QVINQVENALLI III CVRATORI OPERVM PVBLICORUM ET AQVARUM ♥ PERPETVO PRAETORI ET
360 PONTIFICI LAVRENTIVM LAVINATIVM P C OSTENTIVM NASENNIA HELPIS FECIT PATRONO INDVLGENTISSIMO ET C NASENNIO SA TVRNINO CONIVGI CARISSIMO SIBI LIBERIS LIBERTIS LIBERTATVS POSTERIS QUE EORVM //////////////////////////////////////
[RomeinseVondsten.02.016] 269. Tab. marm. *Exscripsi Romae* in Mus. Vatic. V. 8 scalpro erasmus. *Murat.* 1053, 1 (In S. Agnetis, mis. Alex. Capponius(. - V. 5 habet:
365 LAVRENTVM.
- [RomeinseVondsten.02.017] 269a. D M ACIPE NUNC FRATER SVPER MI MVNDVS M ONORIS VAL VASSE EXARCO IN VEXIL EQ STABLESIANORV M MILITAVIT ANNOS XXV M V D XVII VIXIT AN
370 XXXXIIIII M VII D XIII VAL DONATVS FRATRI PIENTISSIMO D S P 269a. *Brixiae* in coenobio S. Cosmi detecta mense Januario hujus anni. Mecum communicavit Joh. Labus V. Cl. - Exarchorum exempla habes Grut. 528. 7; Mur. 789,7; 791. 8. [het betreft dus Valerius Donatus]
- [RomeinseVondsten.03.001] 1 december 1835 ÉTUDE DE L'ANTIQUITÉ EN HOLLANDE. - ARCHÉOLOGIE. UNIVERSITÉ DE LEYDE. Notice nécrologique sur Mr. C. J. C. Reuvs [...]
- [RomeinseVondsten.03.002] 3 december 1835 ÉTUDE DE L'ANTIQUITÉ EN HOLLANDE. - ARCHÉOLOGIE. UNIVERSITÉ DE LEYDE. Notice nécrologique sur Mr. C. J. C. Reuvs [...]
- [RomeinseVondsten.03.003] 15 december 1836 - A Arlès-sur-Aube, sur la route d'Arles à Trêves, à quelques pas de là ville, dans un terrain dépendant d'un monticule déjà signalé comme étant un lieu de sépulture pour les habitans, avant rétablissement du
380 christianisme, on a fait dernièrement une découverte qui confirme cette opinion: des vases de différentes matières et de différentes formes, des amulettes, des médailles romaines, l'obole de Caron près des os ou de la main des squelettes. Un squelette entier a été trouvé dans une fosse.
- [RomeinseVondsten.03.004] 1 januari 1837 Vers l'année 1837 on trouva dans le hameau de Pey, à deux pieds sous la terre une belle arme travaillée en silex. (2)
- [RomeinseVondsten.03.005] 4 februari 1837 **Deurne 3 Februarij 1837.** Aan de Redactie van den Noord-Brabander. Sedert acht dagen levert de gemeente van Deurne een bewijs op, dat ook dit gewest schatten in zich bevat, wat oudheid en geschiedenis betreft, gerust met de andere deelen onzes lands gelijk kan gesteld worden. De aandacht onzer
390 Vaderl. geleerden wordt derhalve op het volgende gevestigd: waardoor zij mogelijk in de gelegenheid gesteld zullen worden, niet alleen om hunne collectien van antiquiteiten met belangrijke artikelen te vermeerderen, maar ook om de geschiedenis met gewigtige bijdragen, dienst te bewijzen. Door het corps offic. van het Regt. Huss. N°. 6 begonnen en door particulieren, in hoop van schatten te vinden, voortgezet, is men hier bezig, met het opdolven eener kamp of leger, of wel
395 begraafplaats; denkelijk afkomstig, van eene door de Romeinen, uit de Ardennen verdreven, en hier, achter de moerasgronden der Peel, versholene volksstam. Verscheidene urnen of potten van verschillende grootte, allen met asch van verbrande ligchamen en kleine beentjes opgevuld, zijn reeds opgegraven; terwijl in sommige stukjes van metaal en gedeelten van wapenen gevonden zijn. Deze potten zijn door
400 heuveltjes van differente hoogte bedekt, en die even als de potten, zekerlijk na het aanzien en rang, dat de aldaar begravenen bekleed heeft, in grootte en hoogte hebben toegenomen. De pot is bijna gelijk eene kloot, eenigzins naar het boven- en benedeneinde ovaal toeloopende, terwijl ze aan het boveneinde eene schuins opslaande rand heeft, die genoegzaam dezelfde omtrek als de pot zelve zal hebben, en het deksel
405 dat in evenredigheid der pot zeer klein is, sluit goed en schijnt digt bestreken te zijn. De grootste potten zullen eene diameter van 3 palmen hebben terwijl de kleinste nauwelijks 1 a 1½ zullen reiken en de heuveltjes ook wel een verschil van bijna ééne el zullen opleveren, daar men er vindt, die schier 2 en anderen die meer dan vijf

voeten hoog zijn. De potten zijn van potaarde (welke ook hier gevonden wordt) gemaakt, en toonen aan dat zij de kunst van draaijen reeds tot eene aanmerkelijke hoogte gebragt hadden. P. [elders nog:] - De aandacht onzer vaderlandsche geleerden en oudheidkundigen wordt op deze ontdekking, die tot aanwinst voor hunne verzamelingen, of tot opheldring der geschiedenis, van nut kan zijn, ingeroepen. [RomeinseVondsten.03.006] 4 februari 1837 [1] Verscheidene urnen of potten van verschillende grootte, allen met asch van verbrande lichamen en kleine beentjes opgevuld [2] terwijl in sommige stukjes van metaal en gedeelten van wapenen gevonden zijn "Inde maanden Januarij en Februarij 1837 heeft een ritmeester bij de 10. Comp. van het Regt. Hussaren No 6 in cantonnement te Deurne, in de heide aldaar op delvingen doen verrigten van zogenaamde hunnenbedden, zijnde kleine bergjes of opgeworpen heuveltjes waarbij onderscheiden urnen of soort van aard potten zijn uitgegraven; zo dra de inwooners de lucht hiervan kregen begonnen dezelve ook deze heuveltjes op te graven en er aarden potten uit te halen waar onder eene waarin zich een grof en onuitvoerig metalen beeldje bevond van circa 2 palmen lengte". *Uit Kronijk van Heeze of Aantekening der merkwaardige voorvallen binnen de gemeente Heeze en omliggende dorpen, door Hendrik G. van Moorsel.* Dit is weer vermeld in het boek Mensen in de Peel.

[RomeinseVondsten.03.007] 4 mei 1837 **NEDERLANDEN.** - In het laatst uitgekomen nummer van het *Nederlandsch Magazijn* treft men een artikel aan over de onlangs opgedolven urnen in Noord-Brabant. Hetzelve houdt hoofdzakelijk in dat men onlangs in onderscheidene onzer dagbladen, berigten vond wegens het opdelven van oudheden in de gemeente Deurne, provincie Noord-Brabant, en thans bij de Redactie van boven gemeld magazijn eenige bijzonderheden nopens die opdelving zijn ingekomen, voornamelijk hierop nederkomende: Een Ritmeester bij het regiment huzaren n°. 6, bij eene vroegere gelegenheid, ontwaar geworden zijnde, dat eenige heuveltjes op de Kempensche heide, bij opdelving, bleken grafheuveltjes te zijn, en urnen of aschkruiken te bevatten, kwam op het denkbeeld, dat eenige dergelijke heuveltjes, welke op de heide nabij Deurne, zijn tegenwoordig kantonnement, aanwezig waren, tot dergelijke einden mogten gediend hebben en oudheden bevatteden. Met toestemming des burgemeesters aldaar, hebbende doen graven, vond men vijf urnen of asch-kruiken, welke bij opvolgende delvingen vermeerderden, en thans reeds het getal van vijftig te boven gaan. Jammer is het, dat de landlieden, hiervan gehoord hebbende, ook van hunne zijde aan het graven gingen, in de hoop om schatten te vinden; de door hen opgedolvene urnen in stukken sloegen of beschadigden; groot was de teleurstelling dezer lieden, toen zij in dezelve niets dan asch en eenige half vergane kennelijke menschen-beenderen, als: schedels, ribben, dijbeenderen enz. vonden. Niet één penning of muntstuk is opgedolven; alleen een stukje metaal, hetwelk men meent voor een mondstuk van een blaasinstrument te moeten houden. De gevonden urnen zijn van verschillende grootte, doch alle van nagenoeg ééne gedaante, sommige van deksels voorzien. Het heide-veld, waarin de urnen gevonden zijn, is omtrent vier bunders groot, de heuveltjes zijn vrij regelmatig, doch het geheel terrein schijnt tot begraafplaats gediend te hebben, dewijl men ook urnen buiten de heuveltjes en op eenigen afstand van dezelve heeft gevonden. De urnen zijn meestal met eene laag houtskool bedekt; immers zoodra men deze vindt, is men zeker nabij eene urn te zijn. Sommige zitten zoo hoog, dat men boven in de asch de vezelworteltjes der gewone heide vindt; andere zijn dieper gevonden, doch op ongelijke diepte. De zelfstandigheid, waaruit deze potten of urnen zijn zamengesteld, is glad, gedegen, en van eene donker bruine kleur; geen verglaassel is op dezelve zichtbaar, noch eenig in- of opschrift. Indien dezelve te Deurne vervaardigd zijn, alwaar thans nog twee pottebakkerijen gevonden worden, dan moet men bekennen, dat deze kunst aldaar in 10 of 15 eeuwen geene vorderingen gemaakt heeft; want deze urnen zijn zuiverder en gladder bewerkt en met meer zorg behandeld dan thans geschiedt. De opgravingen worden op sommige plekken nog voortgezet, doch men vindt in de urnen, zoo als gezegd is, niets dan asch en de bovengemelde menschenbeenderen.

[RomeinseVondsten.03.008] 3 juni 1837 **HAARLEM, 30 Februarij** Uit de gemeente Deurne (Noord-Brabant) wordt een bericht medegedeeld wegens het ontdekken, in de nabijheid dier plaats, van een kampleger of wel begraafplaats; zoo men denkt afkomstig van een ouden volksstam, die door de Romeinen uit de Ardennes verdreven, welligt daar ter plaatse, achter de moerasgronden der Peel, eene veilige wijkplaats zochten. De eerste ontdekking dier leger- of begraafplaats werd gedaan door officieren van het in den omtrek gekantonnerde regiment huzaren no. 6, en sedert worden de opdelvingen door particulieren, in hoop van schatten te vinden, voortgezet. Onder hetgeen tot dus ver gevonden is noemt men verscheidene urnen of potten van verschillende grootte, allen met asch van verbrande lichamen en kleine beentjes opgevuld; in sommige dier potten zijn, naar men meld, stukjes metaal en gedeelten van wapenen gevonden. De genoemde potten zijn bedekt door heuveltjes van verschillende hoogte, die, even als de potten waarschijnlijk naar het aanzien en den rang, welke de daar

begravene bekleed heeft, in grootte en hoogte hebben toegenomen. De potten zijn van pot-aarde en goed gedraaid; de grootste hebben eene middellijn van 3, de kleinste van ruim 1 palm; sommige heuveltjes zijn bijna 2, andere meer dan 5 voeten hoog.

480 [RomeinseVondsten.03.009] 26 mei 1838 (§§) De Romeinsche graven, ook de
eenvoudigste, b. v. die geene steenen kisten bevatteden, leverden niet alleen
aardewerk op, hetwelk door bewerking, vorm, kleur of versiering zich terstond als
485 Romeinsche kenmerkte, maar ook daarenboven voorwerpen of fragmenten van metaal, glas
of andere zamengestelde stof. Integendeel werden daarin nimmer voorwerpen van
vuursteen gevonden. Het onderscheiden karakter der Romeinsche en Germaansche
heuvelgraven is door mij aangestipt o. a. in een berigt over de Oudheidk. ontdekking
te Deurne, in den Konst- en Letterbode van het jaar 1838, d. d. 26 Mei.
[RomeinseVondsten.03.010] 23 april 1839 [8] werden ons een aantal urnen
toegezonden, die kort te voren te Deurne, in Noord-Brabant, ontdekt waren geworden;
490 en werd het aantal nog vermeerderd door de opbrengst eener opzettelijke daartoe
verordende opdelving, door den burgemeester dier plaats, de heer van Riet, aan het
Museum ten geschenke gegeven. [wellicht [NBD 2](#), [VRD 4a](#), [VRD 2](#), [VRD 3](#), [ND 3](#), GtD 15a,
k 1942/6.1, k 1925/1.1, [NBD 1](#), k 1942/6.2, vRD 7, k 1925/1.2, ND 2, k 1942/6.3, ND
495 13, vRD 4b, vRD 5a, ND 4, GtD 13a, ND 8, k 1932/12.9, ND 10, ND 5, vRD 8, vRD 5b, ND
11, k 1942/6.4, GtD 14b] [10] De urnen blijken niet uit de Romeinse tijd te dateren,
maar van vele honderden jaren daarvoor.

[RomeinseVondsten.03.011] 7 juni 1839 BALLO den 2 Junij. Men heeft alhier in den
ontrek gevonden meer dan tweehonderd Romeinsche zilveren munten ter grootte van een
dubbeltje en ter dikte van ongeveer een stuk van vijftwintig centen, aan de eene
500 zijde meestal voorzien van eene beeldtenis met het omschrift: *diva faustina*,
Antoninus pius en dergelijke, en aan de andere zijde met eene of andere
zinnebeeldige voorstelling met het omschrift: *aeternitas*, en dergelijke. Misschien
kan eene naauwkeurige nasporing van deze munten, en de plaats waar zij gevonden
zijn, op de kennis van het verblijf der Romeinen in deze streken van veel invloed
505 zijn, en het ware dus te wenschen, dat, vermits zulks nog steeds onbekend blijft, de
bevoegde autoriteiten deswege een onderzoek begonnen, dat men zich voorstelt
gemakkelijk te moeten zijn, daar toch de verkoopers van die munten genoeg bekend
zijn.

[RomeinseVondsten.03.012] 18 juni 1839 *Romeinsche Penningen*. Van den beginne af,
510 nadat ik eenige zekerheid bekomen had, dat Romeinsche Munten in dezen omtrek
gevonden waren, was ik voornemens, na daaromtrent meerdere inlichting te hebben
ontvangen, hier over een berigt in de *Drentsche Courant* te doen plaats. De stukjes
echter over dit onderwerp, in de *Groninger Couranten* van den 7 en 14 en in de
Drentsche Courant van den 11 dezer maand, dringen mij, meer haastig, doch ook minder
515 naauwkeurig dan mij lief is, het volgende mede te deelen: Reeds den 25 April j. 1.
werden, aan een' Zilversmid alhier, 160 van die muntjes verkocht, die mij daarvan op
den 4 of 5 Mei kennis gaf, en welke ik van hem, ter leen ontving. Bij onderzoek
bevond ik, dat ze allen uit de 2de eeuw onzer jaartelling waren, namelijk van
Antoninus, *Faustina*, *Aurelius*, *Verus* en *Lucilla*. Zij zijn uitmuntend bewaard
520 gebleven, zoo dat de beelden duidelijk zichtbaar zijn, en de om- en opschriften van
de meesten letter voor letter gelezen kunnen worden. De voorzijden vertoonen de
kopstukken van de genoemde Keizers en Vorstinnen; terwijl de keerzijden Godinnen of
andere zinnebeeldige figuren opleveren, toepasselijk op daadzaken van dien tijd en
meest allen verschillende. Om van ieder een voorbeeld te geven dient, dat één mijner
525 penningen tot omschrift heeft: op de voorzijde ANTONINVS AVG PIVS. P. P. Tr. P. COS.
III, op de keerzijde: PROVIDENTIA. DEORVM. Een 2de, voorzijde: FAVSTINA. AVGVSTA;
keerzijde: IVNO; een 3de, voorzijde: AVRELIVS CAESAR AVGVSTVS}, keerzijde: COS; II;
een 4de, voorzijde: VERVS. AVG. ARMENIACUS; keerzijde: TR. P. III. IMP. H. COS. II
op de extergue ARMIN; en een 5de, voorzijde: LVCILLAE. AVG. ANTONINI AVG. F.;

530 keerzijde: CONCORDIA. De muntjes hebben alle de grootte van ons 10 cents stuk, maar
zijn dikker en wegen ieder nagenoeg drie wigtjes.
[RomeinseVondsten.03.013] De naam des vinders, en de plaats, waar die alle ontdekt
waren, wilde men vooreerst, zoo het scheen, niet bekend hebben en niet vóór den avond
van den 8 dezer kwam zulks ter mijner kennis, waarop ik mij den volgenden dag,
535 vergezeld van den heer *Homan*, Burgemeester van Rolde, en den eigenaar van het land,
waar de munten gevonden werden, in genoemde gemeente onder Ballo gelegen, daar heen
begaf, en het genoeg had, in mijn bijzijn, zes diergelijke stukjes te doen
opgraven. De tot hiertoe opgedolvene (ongeveer 350 stuks en waarvan een 100tal in
mijn bezit is) zijn gevonden op een plek van ongeveer 2½ vierkante Ned. ellen. Het
540 land is aan de westzijde hooge zandgrond, met heide begroeid, doch loopt allengskens
lager af, tot aan het *Andersche diepje*. De plaats, waar de opgraving geschiedt, is
hooiland, met slecht soort van gras bewassen, hetwelk zich bevindt op eene gemengde
grond van veen en zand (*derrie*), ter dikte van 40 à 42 Nederl. duimen, zoo het mij
toeschijnt meer zand- dan veendeelen bevallende, en rustende op eene stijve,

545 grijsachtig geele zandbank. De opgegravene stukjes lagen verstrooid, ruim een voet
 diep in deze *derrie*, aan welke specie ik het toeschrijve, dat dezelve zoo fraai
 bewaard zijn gebleven, althans een der 6, welke ik zelf mede opgroef, was doorgezakt
 tot op of aan de vaste zandbank, en dit was zoodanig verteerd, dat ik naauwlijks een
 550 vrouwen-kop (zoo het scheen van *Faustina*) op dezelve konde onderscheiden. De aard van
 dit blad laat niet toe thans wijdloopiger te zijn, terwijl ook de vermelding van de
 wijze van ontdekking van deze en onderscheidene oudheden in deze streek, van
 overleveringen, van het vinden van oude Groninger en Spaansche munten in de
 nabijheid, enz., nu minder te pas komt. -- Alleenlijk wilde ik nog gaarne aanmerken,
 dat dus niet het berigt in de *Groninger Courant* van den 7 dezer de prikkel was, welke
 555 onderscheidene mijner stadgenooten tot nader onderzoek opwekte, daar men vroeger
 reeds ijveriger daarmede bezig was, dan de steller schijnt te veronderstellen. Assen,
 den 14 Junij 1839. G. W. VAN DER FELTZ.

[RomeinseVondsten.03.014] 29 juni 1839 M. G. W. van der Feltz, de Assen, a publié,
 dans le Drentsche Courant, la notice suivante sur les médailles romaines, trouvées
 560 dernièrement aux environs de Ballo: MEDAILLES ROMAINES. [RomeinseVondsten.03.013] 1
 januari 1840 Indien ook gij, Mijne Heeren, die onder uwe uitspanningen het edele
 jagtvermaak niet vergeet, genegen zijt, of U opgewekt gevoeld, om ook dergelijke
 overblijfselen van den grijzen voortijd aan het licht te brengen, zoo is daartoe
 niets anders noodig, als te letten, of uw oog op de vlakke heide geene heuveltjes
 565 vindt, die ongeveer één half el hoog, en twee tot twee en een half of drie voet in
 doorsnede zijn. Wanneer gij op dergelijke heuveltjes stoot, is het bijna zeker, dat
 er urnen verscholen zijn. De begraafplaats te Deurne en die te Baarle-Nassau althans
 zijn door jagers op de jagt ontdekt, die tevens verzekeren, dat zij vroeger meer
 dergelijke tumuli, doch zonder er acht op te slaan, in Noord-Brabands heide ontmoet
 570 hebben.

[RomeinseVondsten.04.001] 14 maart 1840 **MUSEUM VAN OUDHEDEN TE LEIJDEN.** [...] Van
 den heer S. H. van der Noordaa, te Dordrecht, twee tufsteenen vijzels met stampers,
 in den omtrek van *Deurne* in Noord-Brabant opgedolven; zijnde deze de enige
 575 voorwerpen van die soort welke het Museum bezit, en die, voor zoo verre ons bekend
 is, elders nog niet zijn voorgekomen. De nabijheid van de uitgebreide begraafakkers
 aldaar, in de heide voor een paar jaren ontdekt, geven veel waarschijnlijkheid aan
 het vermoeden dat èn die vijzels, èn de urnen die in zoo grooten getale in dien
 omtrek voorkomen, tot denzelfden volksstam behooren, en leveren alsdan eene
 580 allerbelangrijkste bijdrage tot de kennis van het huiselijk leven der oude
 Germaansche volken, van wier huisraad, behalve in het noordelijk Europa,
 betrekkelijk zoo weinig meer is overgebleven. [...]

[RomeinseVondsten.04.002] 12 mei 1840 [brief aan de burgemeester van Deurne]
 Burgemeester van Deurne Liessel Helmond, den 12 Mei 1840 De
 Heer Gouverneur dezer provincie (waarschijnlijk door het bestuur van het genootschap
 585 ter bevordering van wetenschappen en kunsten in Noord Brabant daartoe aangezocht)
 heeft mij een groot aantal vraagpunten ter beantwoording opgegeven betrekkelijk
 oudheden in mijn District. deze vragen, voor zoover zij de gemeente Deurne Liessel
 betreffen zijn de navolgende: volgens een medegedeeld berigt zoude een landbouwer
 van de Mortel genaamd, een romeinsch zwaard en een goude schild bezitten, welke in
 590 den peel zoude zijn uitgegraven. 1°. Is dit werkelijk zoo? en in dat geval, wanneer
 en waar ter plaatse heeft men dat zwaard en schild gevonden? 2°. Zoude er
 gelegenheid zijn om hetzelfde voor de verzameling van oud en zeldzaamheden van het
 provinciaal genootschap van kunsten en watenschappen aantekopen? 3°. Zoo ja, tot
 595 welken prijs? 4°. Wanneer de eigenaar tot verkoop niet mogt kunnen besluiten, zoude
 hij dan die voorwerpen tegen bewijs ter beoordeeling en afteekening willen
 overmaken? 5°. Is er gelegenheid om nog eenige der aldaar onlangs gevonden lijkurnen
 of andere aldaar opgegraven merkwaardigheden te koopen? 6°. Hoe is de benaming der
 plaats waar die urnen opgegraven zijn? Een eenigzins spoedig antwoord op deze vragen
 zal mij aangenaam zijn D Distr.

600 [RomeinseVondsten.04.003] 25 februari 1841 M. de Ruuck, à Arnhem, d'une grande tête
 de femme en terre cuite, trouvée à l'endroit dit de *Plak* à Bommel et quelques
 monnaies trouvées à Ubbergen et à Nymègue, rangés dans la section des *antiquités*
 romaines; M. le général major Rottiers, à qui le Musée doit déjà tant d'antiquités
 605 grecques, d'une figurine en bronze représentant une déité trouvée aux environs
 d'Aix-la-Chapelle et classée parmi les antiquités de la Germanie et du Nord; M. P.O
 P. Guyot à Nymègue d'une collection très-remarquable de bronzes et d'autres objets
 trouvés près de Deurne dans le Brabant-Septentrional et qui pour la plupart avaient
 été rassemblés par M. le capitaine baron Van Vorst qui les a remis à M. Guyot. Cette
 610 importante acquisition jointe aux urnes et autres objets dont il a été rendu compte
 en 1838 et en 1839, met le Musée en possession des principaux et des plus rares
 résultats de la fouille près de Deurne. Toutes ces découvertes éparses, réunies
 maintenant, forment un ensemble qui pourra jeter un grand jour sur la connaissance

des anciens peuples qui ont habité jadis notre pays. La plupart de ces objets sont décrits par M. le conservateur Janssen dans le *Kunst en Letterbode* de 1838, pages 370--395. Finalement, M. J. Ackersdyk professeur de l'Université d'Utrecht a fait présent de deux bâtons runiques au Musée qui d'abord ne les avait obtenus qu'à titre de dépôt.

[RomeinseVondsten.04.004] 29 juni 1840 **Provinciaal Bestuur RANB 17 inv. nr. 12419**
n° 1 Missive van 17 april 11 n° 8. / Antwoord op de missive van
620 afdeeling kunsten en wetenschappen / 17 april 11 no 8. Helmond den 29 Juny
1840. [Aan den gouverneur] Bij de aangehaalde missive/missieve heeft UWEG mij
eenige vraagpunten betrekkelijk oude monumenten die zich in sommige gemeentens van
mijn district/District zouden bevinden, ter beantwoording opgegeven. Eenige dezer
vraagpunten zoude ik dadelijk hebben kunnen beantwoorden, [doch] tot het bekomen van
625 inlichtingen heb ik de gelegenheid mijner rondreize waar genomen, als wanneer de
leden van den raad vergaderd zijnde, ik vermeende beter te kunnen geïnformeerd
worden. Ik zal de volg orde in acht nemen, zoo als zij in uwe missieve voorkomt.
[...] Gemeente Deurne Liessel. ~~Naar het berigt~~ Ik heb het berigt dat een
630 landbouwer te Deurne Liessel in het bezit zoude zijn van een ~~oud~~ romeinsch zwaard en
een goud schild welk in den peel zoude zijn uitgegraven, zeer betwijfeld, wijl ik er
nooit iets van vernomen had. ook is mij bij onderzoek ~~verzekerd~~ gebleken dat er
niemand iets van weet. waarschijnlijk heeft men dit verward met ?? het geen in de
naburige gemeente Meyel heeft plaats gehad. ~~In het jaar 1807~~ men heeft ~~men~~ aldaar
635 een goud schild gevonden. voor eenige jaren te Meyel zijnde heb ik mij naar het huis
van den toenmaligen burgemeester Goossens begeven om deze merkwaardigheid te zien.
hij vertoonde mij een schild welk in den peel in het jaar 1807 omtrent vijf voeten
onder ~~het onder~~ de oppervlakte van den grond ~~in den peel~~ bij gelegenheid eener
turfgraving gevonden was, hetzelfde was van goud of althans zwaar verguld ~~gedreven-~~
640 ~~werk~~, op hetzelfde waren hyroglyphen en andere figuren van leeuwen, tijgers &c
gedreven, en had de vorm van een halve maan, veel gelekende naar een ringkraag zoo
als de kapiteins der infanterie ~~voor ?~~ nog niet zeer lang geleden op de borst
droegen. de Heer van Keeverberg, destijds sousprefet te Cleef, had dit stuk mede naar
Parijs genomen en na zijne terugkomst, volgens zeggen van den Burgemeester veel geld
645 voor geboden, doch men was het over den prijs niet eens kunnen worden. - Er zijn te
Deurne geene lijkurnen meer verkrijgbaar. de Heer burgemeester zoude ~~door~~
~~er~~ door graving er nog te krijgen, welke hij alsdan, indien dit gelukken mogt gaarne
zoude afstaan. De Districts Commissaris / DD. Wesselman.

[RomeinseVondsten.04.005] 21 oktober 1840 De Germaansche en Noordsche monumenten
van het museum te Leyden N. A. beteekent: Nordische Altherthumskunde G. A.
650 ----- Germaniche Altherthumskunde Een * ----- dat het voorwerp zeldzaam
is.

[RomeinseVondsten.04.006] 21a. Beitelkje van koper, met kopergroen bezet; vorm als
Fig. 14, doch zonder versiering aan den steel; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen
grafheuvel; geschenk van den Heer *P. Guyot*. Lang 0,087 El.

655 [RomeinseVondsten.04.007] 21b. Beitelkje van koper, met kopergroen bezet; vorm als
Fig. 15; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *P.*
Guyot. Lang 0,062 El.

[RomeinseVondsten.04.008] B.21c. Beitelkje van koper, met kopergroen bezet; vorm als
Fig. 13, doch de waaijer zeer beschadigd; afkomst, *Deurne*; geschenk van den Heer *P.*
660 *Guyot*. Lang 0,067 El (1).

[RomeinseVondsten.04.009] 36. Lans-spits van koper, met kopergroen bezet, bewerking
en vorm als in G. A. Taf. XVII. Fig. 2, en aan het benedeneinde van twee gaatjes
voorzien om aan eene schaft bevestigd te worden; afkomst, *Deurne*; geschenk van den
Heer *van Riet*. Lang 0,115 El.

665 [RomeinseVondsten.04.010] 38. Lans-spits van ijzer; bewerking en vorm als in N. A.
Taf. XVII. Fig. 1, van twee gaatjes voorzien als n. 36; afkomst, *Deurne*, uit een'
Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *van Riet*. Lang 0,23 El.

[RomeinseVondsten.04.011] 53a. Twee fragmenten van een' mantelhaak naar het schijnt,
van koper en met kopergroen bezet; afkomst *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel;
670 geschenk van den Heer *P. Guyot*.

[RomeinseVondsten.04.012] B.53b. Schijf van spiraalsgewijs gewonden koperdraad, met
kopergroen beset (fragment van een' mantelhaak); vorm als in G. A. Taf. 5 Fig. 1;
afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *P. Guyot*.

675 [RomeinseVondsten.04.013] 53c. Twee fragmenten eener koperen haarnaald, met
kopergroen bezet; vorm nagenoeg als in G. A. Taf. 2 Fig. 4; afkomst, *Deurne*, uit een'
Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *P. Guyot*.

[RomeinseVondsten.04.014] 56a. Fragment van een' spiraalsgewijs gewonden ring naar
het schijnt, van koper en met kopergroen bezet; afkomst, *Deurne*, uit een'
Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *P. Guyot*. Middelbare dikte 0,006 El.

680 [RomeinseVondsten.04.015] B.56b. Fragment van een' ronden armring (?) van koper, met

- kopergroen bezet; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *P. Guyot*. Dik 0,036 El.
- [RomeinseVondsten.04.016] 56c. Fragment van een' ronden armring (?) van koper, met kopergroen bezet; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *P. Guyot*. Dik 0,006 El.
- 685 [RomeinseVondsten.04.017] B.58A* Plat ringetje van graauwachtig roode aarde en fijne bewerking; hetzelfde heeft waarschijnlijk als hals- of ooring aan een' anderen ring gehangen; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *P. Guyot*. Middellijn 0,013 El; dikte 0,005 El.
- 690 [RomeinseVondsten.04.018] 66a. Pot van donkerbruine aarde, vorm als Fig. 28, doch gebarsten; inhoud, verbrande beenderen; afkomst *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; gechenk van den Heer *van Riet*. Hoog 0,16 El.
- [RomeinseVondsten.04.019] C.74. Potje van bruine aarde, vorm als Fig. 29, doch zonder ooren; inhoud, aschachige aarde; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *van Riet*. Dit potje werd gevonden in den pot n. 81. Hoog 0,095 El.
- 695 [RomeinseVondsten.04.020] 74a. Pot van donkerbruin aarde; vorm, nagenoeg als Fig. 32, doch aan den rand beschadigd; inhoud, verbrande beenderen; afkomst *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *van Riet*. In denzelven bevond zich het potje n. 164. Hoog 0,25 El.
- 700 [RomeinseVondsten.04.021] 81. Potje van donkerbruine aarde, tamelijk fijne bewerking en vermoelijke vorm als Fig. 32, doch de rand is afgebroken; inhoud, verbrande beenderen; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *van Riet*. In denzelven bevond zich het potje n. 74. Hoog 0,195 El.
- 705 [RomeinseVondsten.04.022] 82. Pot van donkerbruine aarde; vorm als Fig. 32; inhoud, verbrande beenderen en asch; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *van Riet*. Hoog 0,24 El.
- [RomeinseVondsten.04.023] 91. Pot van bruine aarde; vorm nagenoeg als Fig. 28, doch van boven geschonden; afkomst, *Deurne*, uit een Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *van Riet*. Hoog 0,16 El.
- 710 [RomeinseVondsten.04.024] 93. Pot van lichtbruine aarde; vorm nagenoeg als Fig. 37, doch van een oortje voorzien; inhoud, verbrande beenderen en asch, boven welke eenige fragmenten ruw aardewerk lagen, die oorspronkelijk tot een' schotel van 18 duim middellijn kunnen behoord hebben; afkomst, *Deurne*; uit een Germaanschen grafheuvel. Hoog 0,21 El.
- 715 [RomeinseVondsten.04.025] 98. Pot van donkerbruine aarde; vorm nagenoeg als Fig. 41, doch aan ééne zijde zeer geschonden; inhoud, verbrande beenderen; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Hr. *van Riet*. Hoog 0,245 El.
- [RomeinseVondsten.04.026] C. 99. Pot van donkerbruine aarde; vorm nagenoeg als Fig. 41; inhoud, verbrande beenderen; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel. Hoog 0,205 El.
- 720 [RomeinseVondsten.04.027] 101. Pot van bruine aarde; vorm nagenoeg als Fig. 34; inhoud, verbrande beenderen; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *van Riet*. Hoog 0,15 El.
- 725 [RomeinseVondsten.04.028] C. 109. Pot van donkerbruine aarde; vermoedelijke vorm als Fig. 34, doch boven ter helft geschonden; inhoud, verbrande beenderen; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *van Riet*. Hoog 0,27 El.
- [RomeinseVondsten.04.029] 119. Pot van bruine aarde; vermoedelijke vorm nagenoeg als Fig. 42, doch rand en ooren zijn weggebroken; versiering, 5 ruw ingekrabde lijnen boven den buik; inhoud, verbrande beenderen; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel, geschenk van den Heer *van Riet*. Hoog 0,16 El.
- 730 [RomeinseVondsten.04.030] C. 164. Potje van graauwe aarde, tamelijk fijne stof en ruwe bewerking; vorm nagenoeg als Fig. 67, doch aan ééne zijde geschonden; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel, gevonden in den pot n. 74*; geschenk van den Heer *van Riet*. Hoog 0,04 El.
- 735 [RomeinseVondsten.04.031] 195A en 195 B. Mortier en stamper van tufsteen; vorm als Fig. 20a en 20b; afkomst, *Deurne*; geschenk van den Heer *S. H. van der Noordaa*. De mortier is hoog 0,075 El; breed 0,11 El. De stamper is lang 0,1555 El.
- 740 [RomeinseVondsten.04.032] 196A en 196B. Mortier en stamper van tufsteen; vorm als Fig. 20 a en b; versiering der zijden als a, c en d; afkomst *Deurne*; geschenk van den Heer *S. H. van der Noordaa*. De mortier is hoog 0,07 El, breed 0,13 El. De stamper is lang 0,10 El.
- [RomeinseVondsten.04.033] 209*. Bladvormig werktuig van gegoten koper en met kopergroen bezet, voorzien van eene gesplitste punt en drie kunstige gaatjes, en aan de zijden scherp, zie Gig. 16; misschien eene vorm tot bewerken van potten; afkomst, *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van de Heer *P. Guyot*. Oorspronkelijke middellijn van het geheel 0,045 El.
- 745

750 [RomeinseVondsten.04.034] 209a. Twee fragmenten koper, met kopergroen bezet, doch door verbranding misvormd; dezelve schijnen het mondstuk eener trompet te hebben uitgemaakt; afkomst *Deurne*, uit een' Germaanschen grafheuvel; geschenk van den Heer *P. Guyot*. Oorspronkelijke middellijn van het geheel 0,045 El.